

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 15 0 У 002591 16 Увп
Бања Лука, 5.10.2018. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Смиљане Мрше, предсједника вијећа, Душка Бојовића и Страхиње Ћурковића, чланова вијећа, уз учешће Здравке Чучак као записничара, у управном спору по тужби Љ.М. из Т., заступане по пуномоћнику З.В., стручном савјетнику у Центру ... - Сједиште у Т., (у даљем тексту: тужиља), против рјешења број 1200782332 од 12.06.2015. године Фонда за ..., (у даљем тексту: тужени), у предмету појединачне уплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, одлучујући о захтјеву туженог за ванредно преиспитивање пресуде Окружног суда у Требињу број 15 0 У 002591 15 У од 15.12.2015. године, у нејавној сједници одржаној дана 5.10.2018. године донио је

ПРЕСУДУ

Захтјев се одбија.

Одбија се захтјев тужиоца за накнаду трошкова Центру за ... -Сједиште Т., по основу давања одговора на захтјев.

Образложење

Побијаном пресудом је, у ставу 1. изреке, уважена тужба и оспорени акт, означен у уводном дијелу ове пресуде, поништен, па у ставу 2. изреке обавезан тужени да тужиоцу надокнади трошкове управног спора, и то у износу од 40,00 КМ по основу таксе на тужбу и пресуду, те у износу од 750,00 КМ Центру ... - Сједиште Т. по основу састава тужбе, све у року од 30 дана под пријетњом принудног извршења. Оспореним актом је одбијена жалба тужиље изјављена на рјешење Филијале туженог у Т. (у даљем тексту: Филијала Т.) број 1200782332 од 05.05.2015. године, којим је захтјев А.Д. S IAT Т., тужилиног послодавца, за уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за тужилу као осигураника, одбијен позивом на одредбу члана 156. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник Републике Српске“ број 134/11, 82/13 и 103/15 - у даљем тексту: важећи Закон о ПИО).

Уважење тужбе и поништење оспореног акта је образложено тиме да без обзира што би уплатом доприноса за спорни период од 1.8.1999. до 30.4.2006. године тужиља имала укупно 23 године 7 мјесеци и 17 дана стажа осигурања, при чему јој поред спорног периода рада у ИАТ Т. остаје и период за који није уплаћен допринос од 1.10.2009. до 17.2.2011. године, тако да у 2014. години када је поднесен захтјев за уплату, уплатом свих доприноса за период за који нису плаћени, не би остварила право на старосну пензију јер све укупно нема 35 година стажа осигурања нити 54 године и 4 мјесеца живота, што је услов за остваривање права на пензију по одредби члана 178. став 2. важећег Закона о ПИО, она има правни интерес да јој се доприноси за спорни период уплате појединачном уплатом. Суд се позвао на то да у периоду за који је поднијет захтјев за уплату доприноса, није био на снази важећи Закон о ПИО односно одредба

члана 156. став 2. тог закона, јер је у том периоду био на снази Закон о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“ број 32/00 -106/05, без каснијих измјена и допуна, у даљем тексту: ранији Закон о ПИО) којим је у члану 26. став 1. прописано да је тужени Фонд био дужан да води евиденцију и врши контролу обрачуна и плаћања доприноса за ПИО, сходно чему је суд закључио да тужила не треба да сноси штетне посљедице послодавчевог неуредног плаћања доприноса за ПИО, будући да је то била послодавчева законска обавеза, с обзиром да се у стаж осигурања осигуранику рачуна само оно вријеме за које је плаћен допринос за ПИО, јер би у супротном тужила била у ситуацији да не може остварити права из радног односа, то јест право на пензију, тиме и право на имовину у смислу члана II/3. под к) Устава БиХ односно члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција). У прилог томе се суд такође позвао на правно схватање Уставног суда БиХ изражено у одлукама број АП-1330/06 од 6.7.2007. године и АП-2019/06 од 3.4.2008. године, истичући да неприхватањем уплате за недостајући стаж осигурања, произилази да тужила не би могла остварити право на стаж осигурања за тај период нити би јој тај период могао бити урачунат у пензијски стаж, чиме би се ограничила њена права, те би трпила све штетне посљедице ранијег неуредног плаћања законских обавеза од стране послодавца. Стога је нижестепени суд закључио да је тумачење законских одредаба као у оспореном акту, рестриктивно и на штету тужиле као радника, будући да би за њу био превелик терет да због неизвршавања законских обавеза послодавца по основу неуредног плаћања доприноса, сноси посљедице таквог поступања послодавца.

Благовременим захтјевом за ванредно преиспитивање те пресуде (у даљем тексту: захтјев) тужени побија њену законитост због повреде закона, истичући да је правилно поступљено у оспореном акту јер нису били испуњени услови прописани чланом 156. став 2. важећег Закона о ПИО за удовољавање захтјеву тужилиног послодавца, због чега у конкретном случају није оправдано позивање нижестепеног суда на Европску конвенцију и њен протокол, у смислу повреде тужилиног права на остваривање права из радног односа, те повреде права на пензију односно права на имовину, јер се одредбе те конвенције не могу искључиво примјењивати мимо процедуре коју прописују закони који регулишу наведену област, што је у конкретном случају важећи Закон о ПИО. Додаје да уколико би се дозволио начин уплате доприноса како је то нижестепени суд протумачио, дошло би се у ситуацију да обвезници уплате доприноса врше уплате нередовно, односно онда када они сматрају да могу и за онолико радника за које сматрају да треба извршити уплату, а што свакако није циљ правилног функционисања пензијског и инвалидског система, јер да је којим случајем то била намјера законодавца онда би то и било предвиђено законским одредбама, што неспорно није предвиђено законом, па тако да је доношењем побијане пресуде неправилно примијењен материјални пропис. Предлаже да се захтјев уважи и побијана пресуда преиначи, тако да се тужба одбије као неоснована.

Тужила, заступана по Центру ... - Сједиште Т., у одговору на захтјев наводи да је захтјев потпуно неоснован, прије свега због тога што нису наведени законски разлози због којих је захтјев поднесен, сходно чему се и не може поступати по захтјеву. У свему осталом подржава ставове нижестепеног суда изражене у побијаној пресуди, позивајући се на Европску конвенцију, која има приоритет над свим прописима донесеним у БиХ односно Републици Српској, те исто тако позивајући се на одлуке Уставног суда БиХ наведене у образложењу побијане пресуде. Додаје да је идентично правно становиште нижестепени суд изразио и у пресуди број 15 0 У 002368 14 У од 26.02.2015. године, у чијем извршењу је донесен оспорени акт, што значи да тужени није поступио у складу са правним схватањем суда и примједбама из те пресуде, а код чињенице да није њена

кривица што јој послодавац није на вријеме уплаћивао доприносе, имајући у виду да је тужени Фонд према одредби члана 26. ранијег Закона о ПИО, која одредба је била у примјени управо у периоду од 1.8.1999. до 30.4.2006. године за који је затражено одобравање појединачне уплате доприноса, био у обавези да врши контролу уплате доприноса, саставља записник о извршеној контроли и утврђује износ дуговања, те одређује рок за уплату дуговања, који не може бити дужи од 15 дана, па да ако обвезник уплате доприноса не уплати утврђени износ дуговања, о томе обавјештава ПУ ради принудне наплате износа дуговања, што у конкретном случају није учињено. Предлаже да се захтјев одбије, те тужени надокнади Центру ... - Сједиште Т., трошкове давања одговора на захтјев.

Размотривши захтјев, побијану пресуду, одговор тужиље на захтјев, те остале прилоге у списима предмета, на основу одредбе члана 39. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“ број 109/05 и 63/11, у даљем тексту: ЗУС), одлучено је као у изреци ове пресуде из сљедећих разлога:

Из садржаја списка предмета произилази да је Филијала Т., рјешењем које чини правно јединство са оспореним актом, одбила захтјев од дана 2.9.2014. године тужиљиног послодавца А.Д. S IAT Т., за уплату доприноса за ПИО за тужиљу као осигураника, за период од 1.8.1999. до 30.4.2006. године, што укупно износи 6 година, а из разлога што тужиља са том уплатом за стаж осигурања не би испунила услове за остваривање права на старосну пензију у 2014. години, јер њен укупан стаж осигурања за који су уплаћени доприноси износи 17 година 7 мјесеци и 17 дана, а укупан период за који нису уплаћени доприноси износи 7 година 4 мјесеца и 18 дана, па тако да и са уплатом доприноса за период од 1.8.1999. до 30.4.2006. године не би испунила услове за остваривање права на старосну пензију, будући да би на тај начин остварила укупно 23 године 7 мјесеци и 17 дана стажа осигурања. При томе је констатовано да уколико би и бивши послодавац измирио сва дуговања на име доприноса за ПИО за тужиљу, то јест допринос и за период од 1.10.2009. до 17.2.2011. године, укупан стаж осигурања би износио 25 година и 5 дана, па тако да ни у том случају не би испуњавала услове за одлазак у пензију према одредбама члана 178. став 2. важећег Закона о ПИО, којим је предвиђена могућност да осигураник жена оствари право на старосну пензију уколико има 35 година стажа осигурања и у 2014. години има 54 године и 4 мјесеца живота. Сходно наведеном, Филијала Т. је одбила захтјев за појединачну уплату доприноса, позивајући се на одредбе члана 156. важећег Закона о ПИО, којим је прописано да је уплатилац доприноса обавезан да уплати допринос за све обвезнике у складу са посебним законом (став 1), а да изузетно послодавац који није уплатио допринос у складу са ставом 1. може уплатити допринос за радника за одређени период уназад ако радник са том уплатом навршава стаж осигурања за испуњавање услова за остваривање права на старосну пензију (став 2), коју уплату доприноса, у складу са ставом 2. тог члана, рјешењем одобрава Фонд, а може је извршити правни сљедбеник послодавца или сам радник (став 3), који услов из става 2. наведеног члана тужиља не испуњава. Првостепено рјешење је потврђено оспореним актом, одбијањем жалбе тужиље на то рјешење, али је оспорени акт поништен побијаном пресудом, са разлозима већ изнесеним у уводном дијелу образложења ове пресуде.

Побијана пресуда је правилна и законита.

Наиме, тачно је да би тужиља уплатом доприноса за спорни период за који је њен послодавац затражио одобравање појединачне уплате доприноса за ПИО, имала укупно 23 године 7 мјесеци и 17 дана стажа осигурања, а при чему јој поред тог периода за који је затражено одобравање појединачне уплате доприноса за ПИО код тог послодавца,

остаје и период код другог послодавца за који није уплаћен допринос од 1.10.2009. до 17.2.2011. године, тако да тужилца у 2014. години, када је поднесен захтјев, са уплатом свих доприноса за период за који нису плаћени доприноси, не би остварила право на старосну пензију, јер све укупно нема 35 година стажа осигурања нити 54 године и 4 мјесеца живота, што је услов за остваривање права на пензију по одредбама члана 178. став 2. важећег Закона о ПИО.

Међутим, и поред одредбе члана 156. став 2. важећег Закона о ПИО за коју је нижестепени суд навео да се не може рестриктивно примјењивати, правилно је у побијаној пресуди указано на то да тужилца несумњиво има правни интерес да јој се доприноси за спорни период уплате појединачном уплатом, будући да она не треба да сноси штетне посљедице послодавчевог неуредног плаћања доприноса за ПИО, што је била послодавчева законска обавеза, при чему је тужени у вријеме када ти доприноси нису били уплаћени и имао обавезу да врши контролу плаћања тих доприноса и предузима мјере ради њихове принудне наплате, што је и било прописано ранијим Законом о ПИО у члану 26. (које одредбе су брисане Законом о измјенама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању - „Службени гласник РС број 1/09 који је ступио на снагу дана 13.01.2009. године), а све имајући у виду да се у стаж осигурања осигуранику рачуна само оно вријеме за које је плаћен допринос за ПИО, како је то и прописано чланом 24. став 1. важећег Закона о ПИО према којем се у стаж осигурања са ефективним трајањем рачуна само вријеме за које је уплаћен допринос. Стога, уколико се у конкретном случају не би одобрило тужилином послодавцу да изврши уплату доприноса, за који тужени свакако има и могућност обрачунавања затезне камате због кашњења са уплатом, тужилца би несумњиво била доведена у ситуацију да трпи штетне посљедице послодавчевог неуредног извршавања законских обавеза, чиме би јој било повријеђено право на имовину, јер пензија представља имовину у смислу члана 1. став 1. Протокола број 1 Европске конвенције, којим је прописано да свако физичко и правно лице има право на неометано уживање имовине, па да нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права. Наведена конвенција, са својим протоколима, се у смислу члана II/2. Устава БиХ директно и примјењује у Босни и Херцеговини, а самим тим и у Републици Српској и има примат над свим осталим законима, а такође је право на имовину заштићено и чланом II/3. под к) Устава БиХ, сходно чему на другачије одлучивање не може утицати ни то што и други послодавац није уплатио доприносе за ПИО, јер уколико се и не би дозволила таква уплата радник би могао доћи у ситуацију да уопште и не испуњава услове за пензију. При томе се нижестепени суд правилно позвао на правно схватање Уставног суда БиХ изражено у поменутих одлукама број АП-1330/06 од 6.7.2007. године и АП-2019/06 од 3.4.2008. године, јер непривхватањем уплате за недостајући стаж осигурања, тужилца не би могла остварити право на стаж осигурања за тај период, нити би јој тај период могао бити урачунат у пензијски стаж, чиме би се ограничила њена права, тако да би и трпила све штетне посљедице ранијег неуредног плаћања законских обавеза од стране послодавца, што би за њу свакако представљало превелик терет да због неизвршавања тих законских обавеза послодавца, сноси посљедице таквог послодавчевог поступања, како је то све правилно закључено у побијаној пресуди, које разлоге прихвата и овај суд.

Имајући у виду изнесено, како ни остали наводи туженог из захтјева а такође и наводи тужиоца из одговора на захтјев нису могли утицати на другачије одлучивање, овај суд налази да побијаном пресудом није остварен разлог њене незаконитости из одредбе члана 35. став 2. ЗУС, па се отуда, на основу одредбе члана 40. став 1. истог закона, захтјев одбија као неоснован.

Захтјев тужиоца за накнаду трошкова у износу од 1.125,00 КМ Центру за ... - Сједиште Т., по основу давања одговора на захтјев, одбијен је као неоснован, јер давање одговора на захтјев није обавезна радња у поступку управног спора, а нити су наводи одговора утицали на одлуку суда, будући да би иста одлука била донесена и да није дат одговор на захтјев.

Записничар
Здравка Чучак

Предсједник вијећа
Смиљана Мрша

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић